
Rakennetun ympäristön selvitys Heritynniemen osayleiskaavaa varten

Heritynniemi ja Ulvajanniemi

Mila Mäenluoma
23.8.2023

Sisällysluettelo

1. Johdanto / työn tarkoitus	3
2. Selvitysalue	4
3. Heritynniemen yleiskaavan tavoitteet	5
4. Selvityksen menetelmät	5
5. Selvitysalueen historiaa lyhyesti.....	6
5.1. Martta Martikainen Ypyä ja Ragnar Ypyä	7
6. Alueiden kaavoittaminen	8
6.1. Heimo Kautonen	11
7. Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.....	12
8. Alueiden rakentuminen 1912-2023.....	15
9. Ulvajanniemen aluekohtainen arvionti	17
9.1. Ulvajannimen alue 1.....	17
9.2. Ulvajanniemen alue 2.....	29
9.3. Ulvajanniemen alue 3.....	33
9.4. Ulvajanniemen alue 4.....	35
9.5. Ulvajanniemen alue 5.....	38
10. Ulvajanniemen rakennetun ympäristön arvot	42
11. Heritynniemi	43
11.1. Kohde 1, Hakapirtti	44
11.2. Kohde 2, Pikku-Heritty	48
11.3. Kohde 3, Ison-Herityn maja	49
11.4. Kohde 4, Heritynniementie 138.....	53
11.5. Kohde 5, Heritynniementie 136.....	57
11.6. Kohde 6, 908-410-1-104	62
12. Heritynniemen rakennetun ympäristön arvot.....	63

---

1. Johdanto / työn tarkoitus

Tämän selvityksen tarkoituksena on ollut kerätä Heritynniemen osayleiskaavan tarpeisiin riittävän kattavaa tietoa Ulvajanniemen sekä Heritynniemen alueiden rakentamisen ominaispiirteistä ja nykytilanteesta. Ulvajanniemeen ei olla osoittamassa yleiskaavatyössä maankäytöllisiä muutoksia. Alueen rakennuskanta koostuu rakennustyybiltään ja -ajaltaan yhtenevistä kokonaisuuksista, joten sen osalta selvitys on tehty osa-alueetasoisesti. Heritynniemen osalta selvitys on tehty rakennuspaikkakohtaisesti.

2. Selvitysalue

Heritynniemen osayleiskaavan alue käsittää Mallasveteen työntyvän niemen Valkeakosken kaupungin ydinkeskustan koillispuolella, noin 2 km keskustasta. Alueen pinta-ala on noin 255 hehtaaria, josta kolmasosa vesialuetta. Maa-ala on valtaosaltaan rakentumatonta sekametsää. Merkittävä osa pinta-alasta on luokiteltu arvokkaaksi luontokohteeksi. Suurin osa erityisistä lajihavainnoista ja luonnonsuojelukohteista keskittyvät niemen tyviosaan. Niemen tyvessä sijaitsee Ulvajanniemen asuntoalue, joka on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY). Heritynniemen alueella on lisäksi muutama erillinen asuin- ja vapaa-ajankiinteistö.

Kuva 1. Kartalla katkoviivalla merkittynä Heritynniemen kaava-alueen raja- ja ympyröillä merkittynä Ulvajanniemen alueen ja Heritynniemen rakennuspaikkojen sijainti.

---

3. Heritynniemen yleiskaavan tavoitteet

Suunnittelualue sisältää Ulvajanniemen RKY-luokitettua asuntoaluetta, jolle ei ole tavoitteena osoittaa maankäytöllisiä muutoksia. Niemen muita osia on tarkoitus tutkia seuraavien tavoitteiden kautta:

- Tutkitaan mahdollisuutta luoda keskustaan tukeutuva korkealaatuinen uusi veden läheisyydestä nauttiva pientaloalue.
- Selvitetään liikenneyhteydet Heritynniemestä keskustaan ja pääliikenneväylille.
- Muodostetaan merkittävä luonto- ja virkistysalue kaupunkilaisille ja lähimatkailukohteeksi.
- Tutkitaan kevyen liikenteen yhteydet keskustaan ja joukkoliikennepysäkeille.

4. Selvityksen menetelmät

Selvitykseen liittyen on tehty maastokäyntejä, valokuvattu aluetta ja alueen rakennuksia. Selvityksen valokuvat on suurimmalta osaltaan ottanut valokuvaaja Tommi Käppi.

Ulvajanniemen osalta selvitys on tehty aluekohtaisesti. Alueen rakennuskantaan vaikuttanut kehityshistoria on kuvattu pääpiirteittäin. Lisäksi on kuvattu alueen asemakaavoituksen vaiheet sekä esitelty alueen tyyppitalojen suunnittelija. Alueen rakennusten rakentumisen ajankohdat on esitetty kartalla. Rakennukset (mm. kerros-luku, materiaalit, kattotyyppi, tunnusmaiset piirteet) on kuvattu alueittain yleispiirteisesti.

Heritynniemen alue on asemakaavoittamaton ja siellä sijaitsee kuusi rakentunutta kohdetta/pihapiiriä. Rakennuksista/pihapiireistä on selvityksessä sanalliset kuvaukset. Kuvauksessa kerrotaan rakennusten valmistumisvuosi ja suunnittelija mikäli

---

nämä ovat tiedossa, sekä kuvaillaan rakennuksen ulkonäköä ja käyttötarkoitusta sekä arvioidaan rakennuksen ulkoasun alkuperäisyyttä. Rakennetun ympäristön arvot ja niihin liittyvät suositukset on koottu erikseen Ulvajanniemen sekä Heritynniemen alueista.

5. Selvitysalueen historiaa lyhyesti

Sääksmäki on Sydän-Hämeen keskeisimpiä muinaispitäjiä ja Rapolan muinaislinna on aikanaan hallinnut tärkeitä vesistöreittejä. Keskiajalla Valkeakosken ja Apiankosken rannoille kehittyi vilkas myllykylä kievareineen.

Valkeakoskella sijainneen kanavan myötä ensimmäinen puunjalostustehdas hakeutui Valkeakoskelle 1870-luvulla. Oy Walkiakoski Ab:n puuhiomo ja paperitehdas alkoivat toimia vuonna 1873 Myllysaassa. Pian toiminta laajeni Tervasaaren niemelle sulfaattiselluloosatehtaaksi.

Valkeakosken kauppala perustettiin vuonna 1923. Seuranneet vuodet olivat nousu- ja laskukausia. Varsinkin 1930-luvun vallinnut pulakausi koettiin Valkeakoskellakin erittäin raskaana.

Vuosikymmenen loppupuolella alkanut nousukausi toi uuden luvun kauppalan kehityksessä. Talvisodan jälkeen alkanut jälleenrakennuskausi oli ratkaisevaa aikaa Valkeakosken kehityksessä yhdeksi merkittävimmäksi teollisuuspaikkakunnaksi keskisessä Hämeessä. Ratkaisevia tekijöitä olivat Karjalasta saapunut siirtoväki, Säterin Osakeyhtiön perustaminen 1940-luvun alussa ja teollisuuslaitosten rakentaminen Valkeakosken Kirjasniemeen.

Kun alueluovutusten vuoksi koti- ja työpaikkaa vailla oleva väestö haki samoihin aikoihin uusia elinmahdollisuuksia, muodostui Säterin Osakeyhtiön henkilökunta hyvin karjalaisvaltaiseksi. Suurin osa heistä oli luovutetun alueen teollisuuskeskuksista, mutta myös huomattava määrä tilansa menettäneitä maanviljelijöitä, lähes kaikista Karjalan pitäjistä.

Säteri Oy perustettiin Valkeakoskelle Suomen ainoan tekokuitutehtaan jäätyä talvisodan jälkeen Neuvostoliitolle luovutetulle alueelle. Ulvajanniemen asuntoalue on rakentunut Säteri Oy:n tarpeesta saada työntekijöilleen asuinalue. Ulvajanniemen alue on hyvä esimerkki sodan jälkeisen rakentamisen pientalorakentamisesta. Yhtiö osti Ulvajanniemestä noin 40 hehtaarin alueen, kaavoituksen alueelle laati Heimo Kautonen. Säteri rakensi pääosin myös alueen kunnallistekniikan. Säteri Oy aloitti rakennusten rakentamisen tyyppipiirustusten mukaan ja rakennutti noin 30 alueen ensimmäistä rakennusta. Säteri Oy vaikutti kaikilla tavoilla Ulvajanniemen alueen syntymiseen, myi rakentajille tontit erittäin halvalla, avusti lainojen hankinnassa ja jopa rakentamisessa ja rakennustarvikkeiden hankinnassa. Koska alueelle haluttiin yhteinäinen ulkonäkö, rakentajien tuli valita jokin Säteri Oy:n laadittamista talotyypeistä. Tyyppitaloja alueelle suunnittelivat Martta Martikainen Ypyä ja Ragnar Ypyä sekä myöhemmässä vaiheessa myös Veikko Malmio.

Ensimmäiset asukkaat muuttivat Ulvajanniemeen joulukuussa 1945, jolloin valmiina oli 15 taloa. Tällä hetkellä Ulvajanniemessä on 125 omakotitaloa ja 9 kerrostaloa.

5.1. Martta Martikainen Ypyä ja Ragnar Ypyä

Martta Martikainen-Ypyä (1904-1992) ja Ragnar Ypyä (1900-1980) olivat yhdessä työskennellyt arkkitehti pariskunta.

Vuonna 1928 Teknillisestä Korkeakoulusta valmistunut Ragnar Ypyä oli opiskeluaikanaan töissä Alvar Aallon toimistossa. Ragnar Ypyä valittiin Viipurin kaupunginarkkitehdiksi vuonna 1936, jossa virassa hän oli helmikuuhun 1940 asti. Hän oli lyhyen aikaa Rakennushallituksessa arkkitehtina, kunnes hänet nimitettiin yliarkkitehdiksi puolustusministeriön uudisrakennustoimistoon. Ragnar Ypyä palasi Viipuriin kaupunginarkkitehdiksi vuosiksi 1942-44. Sodan jälkeen hän muutti Helsinkiin, jossa toimi yksityisarkkitehtina. Ragnar Ypyä oli rakennusopin vt. professorina Teknillisessä Korkeakoulussa vuodesta 1949 vuoteen 1951.

1940-luvun lopulla Ragnar Ypyä oli Ruotsissa Hakon Ahlbergin toimistossa. Hän osallistui muun muassa Tukholman keskusrautatieaseman laajennustöiden suunnitteluun sekä oli mukana suunnittelemassa sairaaloita Yhdysvaltoihin ja Venezuelaan. Vuonna 1951 Ragnar Ypyä yhdessä puolisonsa sekä arkkitehti Veikko Malmion kanssa voitti Kööpenhaminan Glostrupin keskussairaalan kansainvälisen arkkitehtuurikilpailun. Hänellä oli oma toimisto Kööpenhaminassa 1950-luvulla.

Martta Martikainen Ypyä valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä Korkeakoulusta 1932. Martta Martikainen Ypyä teki myös kansainvälistä uraa mm. Ruotsissa.

Valkeakoskelle Ypyät suunnittelivat Säteri Oy:n teollisuuslaitoksen Kirjasniemeen sekä Säterin työntekijöille asuinalueita Kirjasniemeen sekä Ulvajanniemeen. He suunnittelivat myös Säterin työntekijöille tarkoitetut rivitalot sekä alppitaloina tunnetut pientalot Tallinmäelle. Ypyät suunnittelivat myös vuonna 1952 valmistuneen Valkeakosken sairaalan päärakennuksen ja vuonna 1969 valmistuneen laajennoksen sekä sairaalaan liittyneitä asuinrakennuksia.

6. Alueiden kaavoittaminen

Sotavuosina Yhtyneet Paperitehtaat Oy ja Säteri Oy edistivät kaavoitusta aktiivisesti, koska asuntotilanne tehdaspaikkakunnalla oli erittäin kireä uusien tuotantolaitosten sijoituessa Valkeakoskelle. Asukasluku lisääntyi vuosina 1940-44 noin tuhannella ollen vuonna 1944 noin 5000. Kaavoituksen lisäksi yhtiöt rakensivat kaavoituttamilleen alueille teitä ja asuinrakennuksia työntekijöilleen.

Valkeakoskella suosittiin pientalovaltaista rakentamista. Asuinalueet muodostavat kokonaisuuksia, joita toisistaan tai teollisuusalueista erottaa puistomaiset, metsäiset vyöhykkeet.

Asukasluvun nopea nousu näkyy edelleen Valkeakoskella yhtenäisinä jälleenrakennuskauden asuinalueina. Kaavat alueille laati pääasiassa Heimo Kautonen joko Yhtyneitten Paperitehtaitten tai kauppalan toimeksiannosta. Teollistumisen myötä kylän väkiluku kasvoi nopeasti ja asukkaita oli vuonna 1914 noin 3400. Kunnallishallinnon kehittyminen ja Valkeakosken itsenäistyminen kauppalaksi vuonna 1923 antoi ensimmäisen sykkäyksen kaupunkirakenteen järjestelmällisemmälle suunnittelulle. Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n asemakaava-arkkitehdiksi palkattiin vuonna 1937 arkkitehti Heimo Kautonen, joka ensimmäiseksi laati Tallinmäen tonttijaon. Myös kauppalan antoi Kautoselle toimeksiantoja. Kautosen vuosina 1938-61 laatimia kaavoja Valkeakoskella on lukuisia.

Ulvajanniemen ensimmäisen asemakaavan (kaavanumero 015) vuodelta 1946 on laatinut Heimo Kautonen. Hän on toiminut myös alueen asemakaavamuutosten tekijänä aina 1960 luvun alkuun saakka.

Kuva 2. Ulvajanniemen ensimmäinen asemakaava (1946)

Kuva 3. Ote Ulvajanniemen ajantasa-asemakaavasta. Taustakarttana nykyinen rakentamistilanne.

Ulvajanniemen alueen voimassa olevat asemakaavat:

vuosi	kaavan laatija	kaavanro	
1946	Heimo Kautonen	015	alueen ensimmäinen asemakaava
1947	Heimo Kautonen	021	muutettu korttelin 501 rakennusaloja
1947	Heimo Kautonen	024	rakennetta tiivistetty omakotitonteilla
1949	Heimo Kautonen	030	rakennetta tiivistetty omakotitonteilla
1961	Heimo Kautonen	098	muutoksia asuin- ja liikerakennuksen tonttiin
1961	Heimo Kautonen	101	muutoksia kerrostalokortteliin
1972	Ahti Hotti	211	muutoksia kerrostalokortteliin
1973	Juhani Kivinen	218	rakennetta tiivistetty omakotitonteilla

6.1. Heimo Kautonen

Kautonen (1910-2001) syntyi New Yorkissa, josta hän muutti Ouluun vanhempiensa kanssa vuonna 1916. Kautonen valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä Korkeakoulusta vuonna 1936. Kautonen oli Otto-I. Meurmanin oppilas ja toimi myös tämän assistenttina Teknillisessä Korkeakoulussa. Meurman toi puutarhakaupunkiaatetta Suomeen ja hänen vaikutuksensa näkyy voimakkaasti myös Kautosen kaavoissa.

Yhtyneitten Paperitehtaitten johtaja Rudolf Walden palkkasi Kautosen heti tämän valmistuttua arkkitehdiksi asemakaavoittamaan Valkeakosken paperiteollisuusyhdyskuntaa. Kautonen erikoistui teollisuuspaikkakuntien suunnitteluun. Yhtyneiden Paperitehtaiden lisäksi Kautonen suunnitteli asuinalueita ja rakennuksia Mäntässä toimineelle Serlachius Oy:lle sekä pienemmille tehtaille kuten Myllykoski Oy:lle, Tervakoski Oy:lle ja Kajaani Oy:lle. Asemakaavojen lisäksi Kautonen laati asuin-, konttori- ja tehdasrakennuksien suunnitelmia tehdaspaikkakunnille. Sekä Valkeakoskella että Mäntässä myös kauppalan hallinto tilasi Kautoselta asemakaavoja omistamilleen maille. Kautonen oli myös laatimassa yleiskaavaa sekä Valkeakoskelle että Mänttään.

Vuonna 1949 Kautonen nimettiin rakennushallituksen asemakaavaosaston johtajaksi, mistä hän jatkoi vuonna 1967 sisäasianministeriön kaavoitus- ja rakennusosaston johtajaksi. Sieltä hän jäi eläkkeelle vuonna 1968. Oma arkkitehtitoimisto Kautosella oli vuodesta 1936 aina 1980-luvun lopulle saakka.

Kautosen kaavoille oli tyypillistä paikallisten olosuhteiden, kuten korkeuserojen, huomiointi ja katunäkymien tarkka suunnittelu. Kautonen sovitti kadut usein maastonmuotoja myötäileviksi. Tyypillistä Kautosen kaavoille on, että talot ja kadut saattavat olla eri koordinaatistossa, mikä toi katunäkymiin vaihtelevuutta katujen myö-

---

täillessä maastonmuotoja ja talojen suuntautuessa lämpimiin ilmansuuntiin. Kautonen teki Valkeakoskella asemakaavoja sekä Yhtyneitten Paperitehtaitten että kauppalan toimeksiannosta. Kaavoitus tapahtui pala palalta. Kaavaratkaisujen pohjana Kautonen käytti usein Lindbergin kaavaa, kuten kauppalan I ja II osien asemakaavan muutoksessa, sovittaen Lindbergin kaavan ideoita ajan tarpeisiin. Antinniemen ja asemantakaisten alueiden kaava laajensi kaavoitettua aluetta pohjoiseen. Valkeakoskelle toteutui monia muitakin katunäkymiltään edelleen miellyttäviä asuinalueita Kautosen asemakaavojen pohjalta.

Yleiskaavaa Valkeakoskelle ryhdyttiin suunnittelemaan 1950-luvulla, ja Kautonen sai vuonna 1959 kauppalan johdolta selvityspyynnön yleiskaavan laatimisesta. Yleiskaava valmistui kuitenkin vasta vuonna 1970.

Heritynniemen aluetta ei ole asemakaavoitettu.

7. Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) on Museoviraston laatima inventointi, joka on valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen. Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskeva valtioneuvoston päätös on tullut voimaan 30.11.2000 ja sen tarkistus 1.3.2009.

Ympäristöministeriön, Kuntaliiton ja Museoviraston 2005 laatimissa ohjeissa valtakunnallisten tavoitteiden huomioon ottamisesta kaavoituksessa ja lupamenettelyssä todetaan mm. seuraavaa: Tavoitteena on valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön säilymisen turvaaminen sekä mahdollisen täydennysrakentamisen ja

---

muiden muutosten sopeuttaminen kulttuuriympäristön ominaisuuteeseen ja erityispiirteisiin. Säilyttämisen ja muutosten laajuus ja sisältö ratkaistaan kaavoituksen kautta.

Ulvajanniemen alue sisältyy Valkeakosken tehtaat ja yhdyskunta RKY-alue-rajauksen sisään.

Otteita museoviraston Ulvajanniemen aluetta koskevasta kuvauksesta:

”Valkeakosken tehtaat ja niihin liittyvät laajat asuinalueet sekä useat yhteiskunnalliset rakennukset kuvastavat esimerkillisellä tavalla taajaman rakentamista teollisuuden ja vesistön yhteyteen. Kerroksellinen, 1900-luvun alkupuolelta aina 1960-luvulle rakentunut kokonaisuus kertoo monipuolisesti teollisuus- ja asuinrakentamisen kehittymisestä. Edelleen toiminnassa oleva suurteollisuus muodostaa näkyvän elementin metsä- ja vesistömaisemassa.

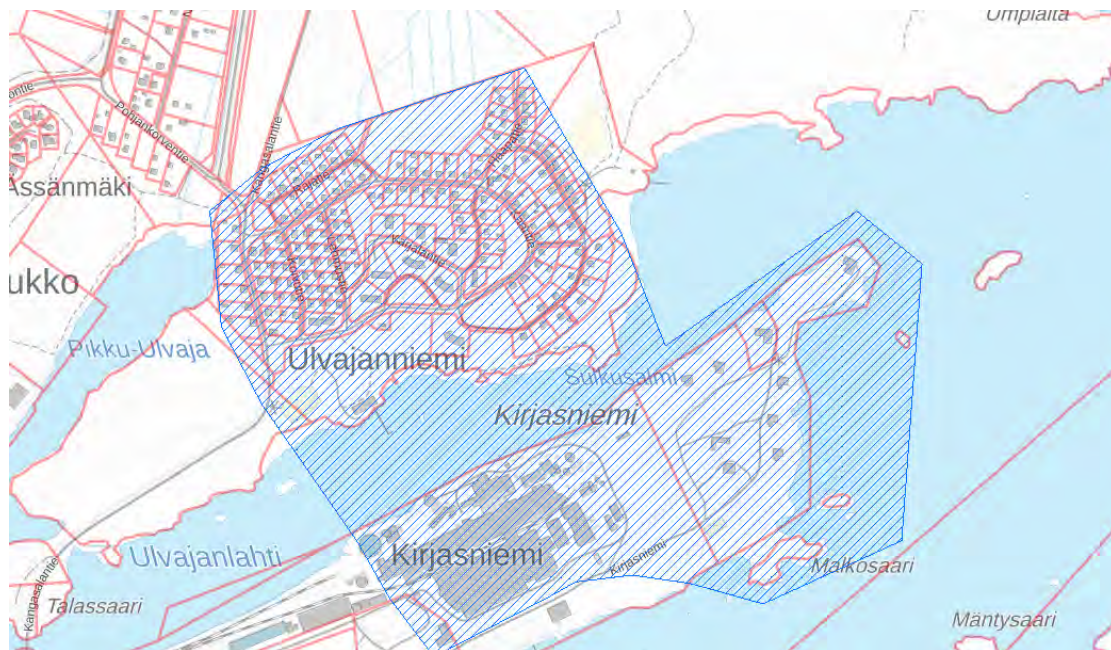
Säteri Oy:n keinokuitutehtaan pääosin vuoteen 1945 mennessä valmistunut ja jo 1950-luvulla laajennettu tehdas kohoaa Mallasveden rannalla. Punatiilisen tehdasalueen reunalla on konttorirakennus, jonka pääjulkisivun lasiseinä antaa valoa aulaan. Säterin tehtaan rakennukset, samoin kuin tehtaan asuinalueet, ovat arkkitehtien Martta Martikainen-Ypyä ja Ragnar Ypyä suunnittelemat.

Valkeakosken teollisuuslaitoksiin liittyy korkeatasoisia teollisuuden ja Valkeakosken kauppalan asuntoalueita.

Yhtiöt rakennuttivat runsaasti asuntoja työväelleen. Ne myös avustivat työntekijöitään myöntämällä rakennuslainoja sekä tukemalla omia tyyppitalojen rakennushankkeita. Vuonna 1946 kaavoitetussa Ulvajanniemessä on Säteri Oy:n työväelleen rakennuttamia kolmea eri talotyyppiä edustavia yhdenperheen taloja sekä kolme

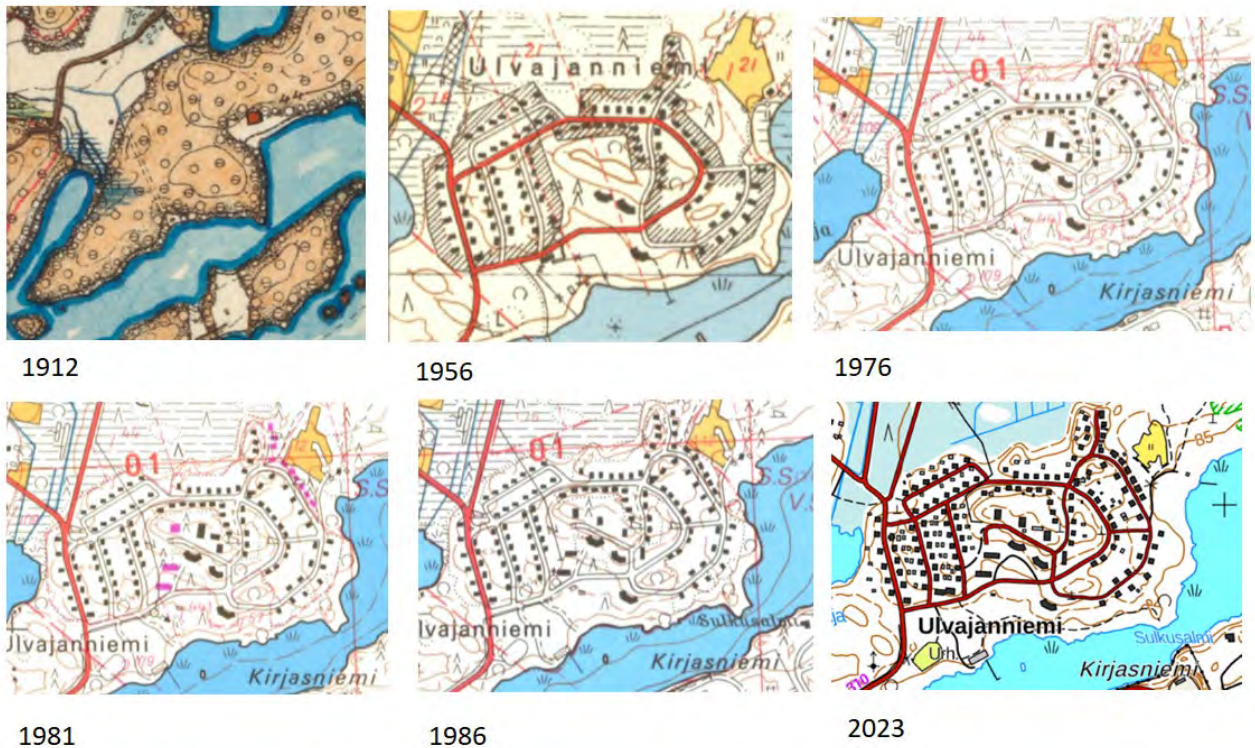
asuinkerrostaloa. Ulvajanniemen kolme pientalotyyppiä ovat Ragnar Ypyän ja kerrostalot arkkitehtitoimisto Ypyä-Martikainen-Malmion käsialaa.”

Kuva 4. RKY-alueen aluerajaus kartalla

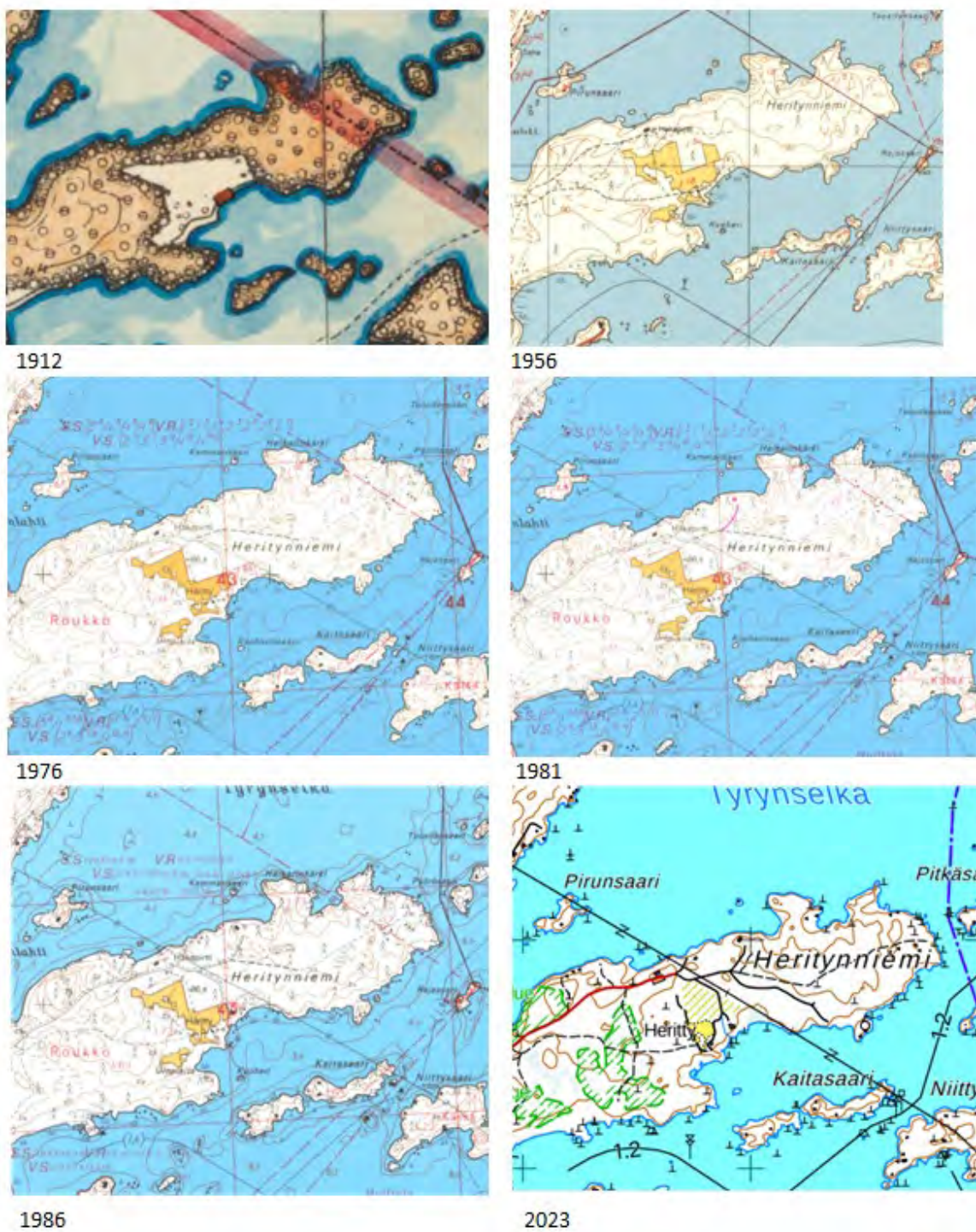

8. Alueiden rakentuminen 1912-2023

Kuva 5. Ulvajanniemen rakentuminen 1912-2023 (vanhatkartat.fi ja Valkeakosken kaupungin karttapalvelu)

Kuva 6. Heritynniemen alueen rakentuminen 1912-2023 ((vanhatkartat.fi ja Valkeakosken kaupungin karttapalvelu)

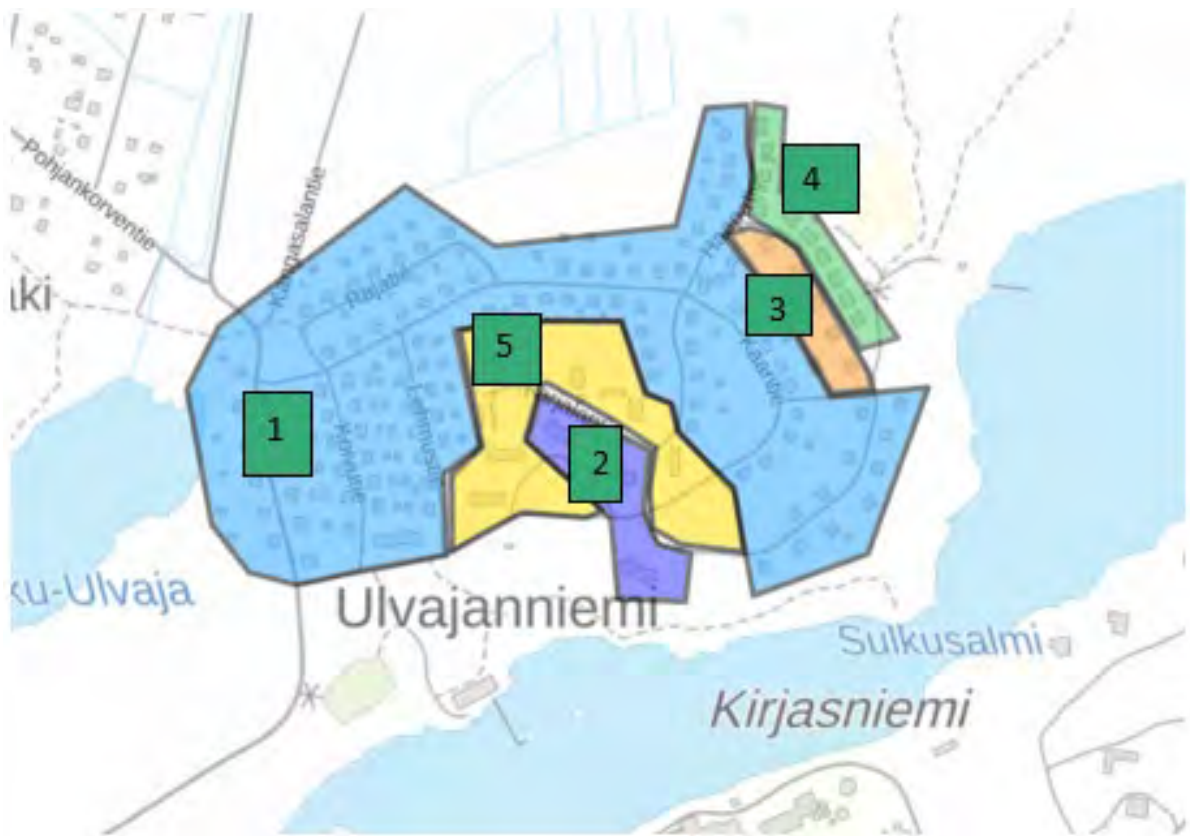

9. Ulvajanniemen aluekohtainen arviointi

Ulvajanniemeen ei olla osoittamassa yleiskaavatyössä maankäytöllisiä muutoksia. Alueen rakennuskanta koostuu rakennustyyppiltään ja -ajaltaan yhtenevistä kokonaisuuksista, joten sen osalta selvitys on tehty osa-alueitasoisesti. Koko Ulvajanniemen alue sijoittuu valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön aluerajauksen sisään.

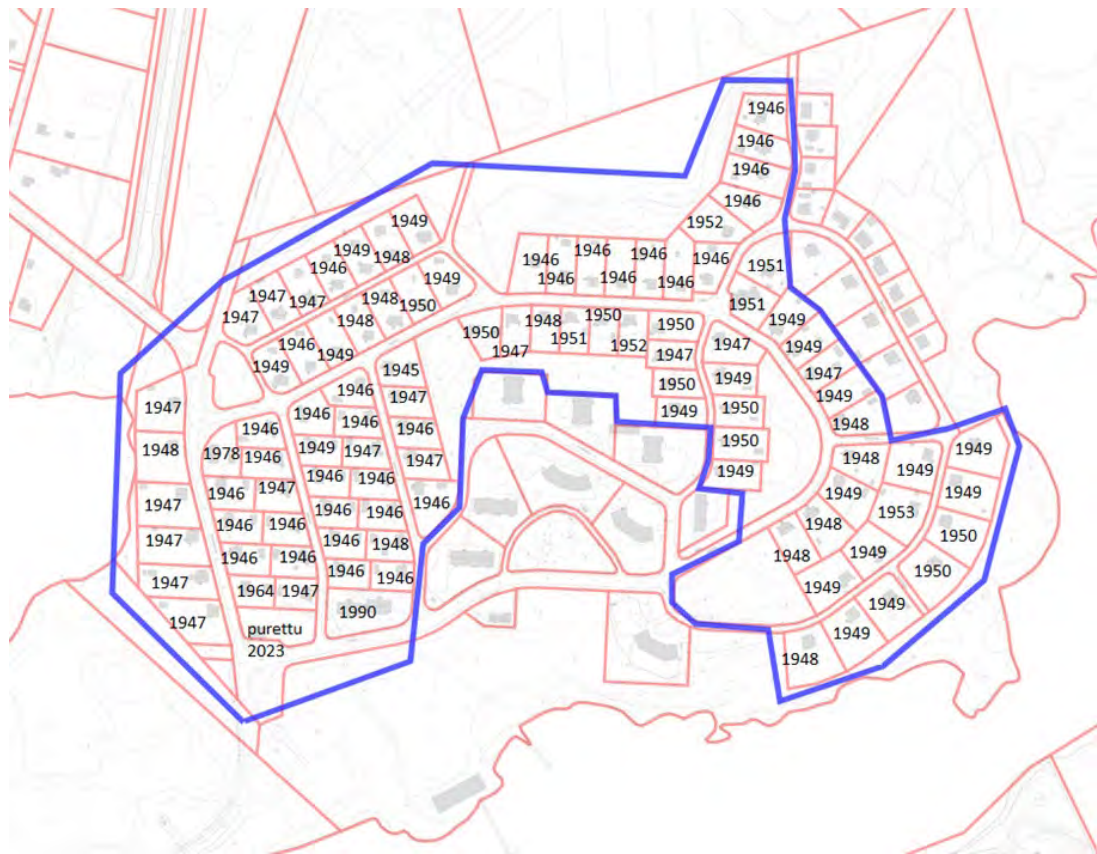
Ulvajanniemi on jaettu osa-alueisiin alla olevan kartan mukaisesti. Osa-alueet on määritelty niiden rakentumisajankohdan ja rakennustyyppien mukaan.

Kuva 7. Aluekohtaisen arvioinnin aluejako kartalla

9.1. Ulvajanniemen alue 1

Kuva 8. Alueen 1 rakennusten rakennusvuodet

Alue koostuu pientaloista, jotka ovat rakentuneet pääosin vuosien 1946-1950 välillä Heimo Kautosen asemakaavojen perusteella. Alue käsittää omakotitaloja Kangasalan tien varren, Koivutien, Lehmustien, Rajatien, Kaaritien, Haapatien länsipuolen sekä Rantatien alueella.

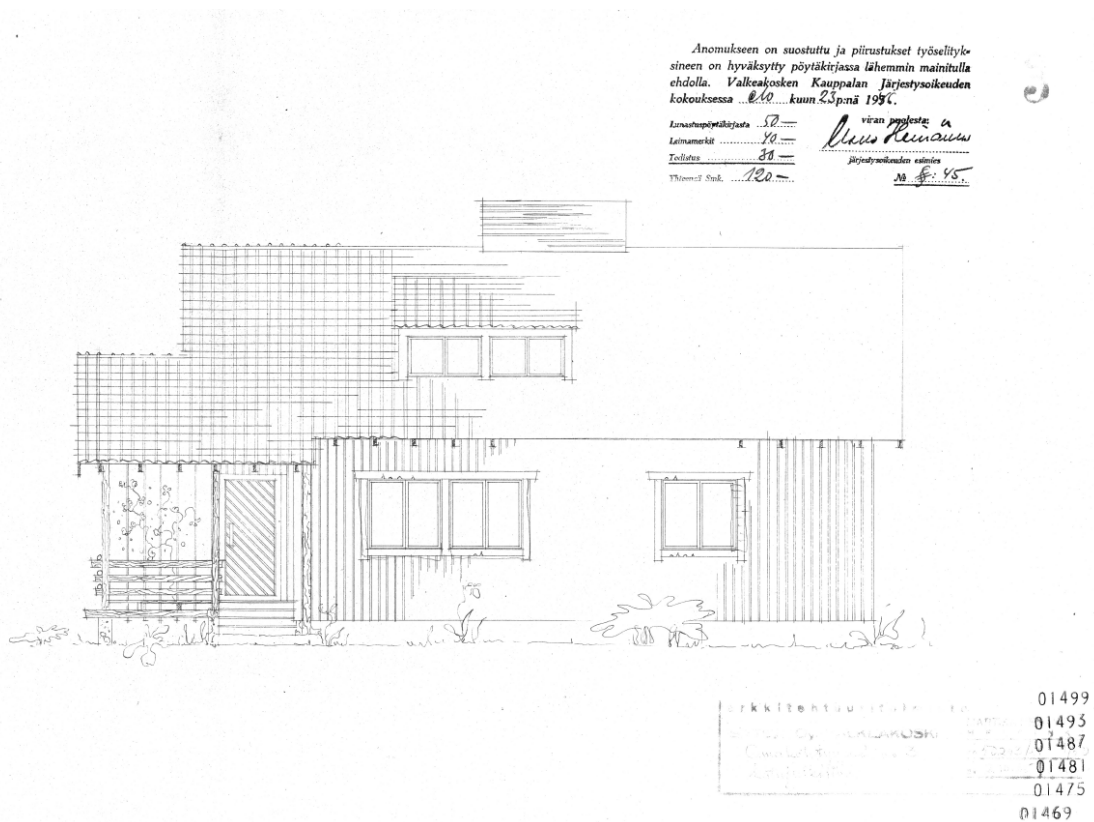
Rakennukset ovat suurimmaksi osaksi puurakenteisia ja harjakattoisia. Alueella on myös joitain tiilirakenteisia taloja. Puiset rakennukset on vuorattu pystysuuntaisella peiterimalaudoituksella. Rapatut julkisivut ovat sileitä ja koristelemattomia. Rakennusten katteena on pääosin pienikokoinen kattotiili. Rakennusten oville on tyypillistä paneelivuoraus ilman lasitusta. Ikkunat on usein jaettu pystyjaolla kahteen tai kolmeen osaan. Tunnusomaista rakennuksille ovat myös sisääntulokatosten ja kuistien rakenne sekä puiset kaiteet ja istutusristikot. Osassa rakennuksia on tehty julkisivu- sekä ovi- ja ikkunamuutoksia. Joissakin taloissa myös alkuperäinen tiilikatto on

vaihdettu pelti- tai huopakattoon. Pääosin rakennukset ovat kuitenkin edelleen alkuperäistä vastaavassa kunnossa.

Osaan rakennuksista on rakennettu piharakennukset tyyppiirustusten mukaan. Alun perin piharakennuksissa on sijainnut sauna ja puusuoja.

Alueen tontit ovat melko suuria ja asuinrakennusten sijoittelu jättää suuren osan tonttia vapaaksi rakentamiselta. Tonteilla oleva kasvillisuus muodostaa vehreän ja viihtyisän asuinalueen. Pensasaidat rajaavat tontteja suhteessa toisiinsa.

Kuva 9. Koivutie 10, julkisivukuva vuodelta 1946, rakennuslupa haettu tyyppiirustuksilla

Kuva 12. Kangasalantie (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuva 13. Koivutie (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuva 14. Koivutie (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuva 15. Lehmustie (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuva 16. Lehmustie (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuvat 17, 18 ja 19. Kaaritie ((kuvaaja Tommi Käppi)

Kuvat 20, 21 ja 22. Kaaritie (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuva 23 ja 24. Rajatie (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuva 25. Koivutien/Kaaritien kulmaus (kuva GoogleMaps)

Kuva 26. Koivutien/Kaaritien kulmaus (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuvat 27, 28, 29 ja 30 Haapatie (kuvaaja Tommi Käppi)

9.2. Ulvajanniemen alue 2

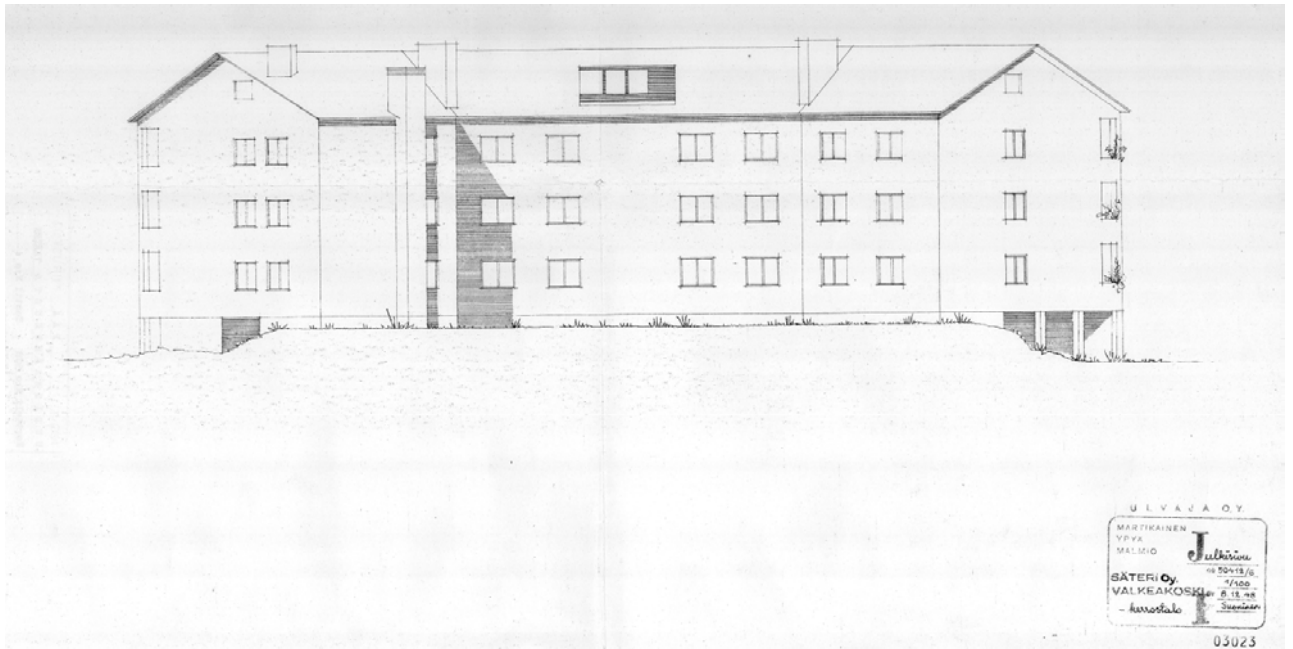

Kuva 31. Alueen 2 rakennusten rakennusvuodet

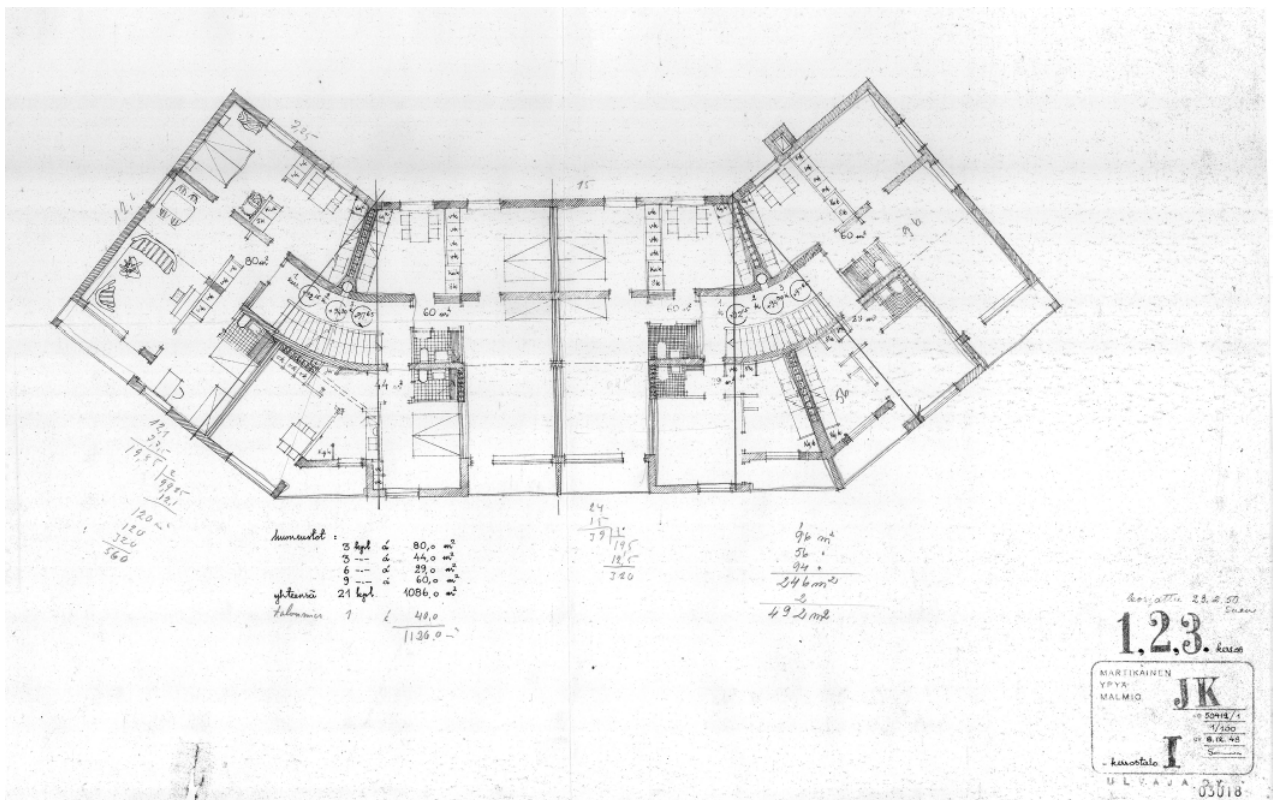
Alueella olevat 3 kerrostaloa ovat rakentuneet vuosina 1950 ja 1954. Talot suunnitteli arkkitehtitoimisto Martikainen-Ypyä. Säteri Oy oli pääomistajana näiden talojen rakennuttaneessa asunto-osakeyhtiössä. Rakennukset edustavat aikakauden asuinkerrostalorakentamista. Osoitteessa Kaaritie 16 olevassa talossa on 22 asuntoa, Kaaritie 13 osoitteessa 25 asuntoa ja Kaaripolun kohteessa 26 asuntoa.

Nämä viuhkamaiset, Aurinkotaloiksi kutsutut talot on rakennettu kaarevaan muotoon. Kaaritien kohteiden julkisivut ovat tiiltä ja Kaaripolun talon julkisivu on rapattu. Rakennukset ovat väritykseltään vaalean keltaisia ja niissä on punaiset tiilikatot.

Kuva 32. Kaaritie 16, rakennusluvan julkisivukuva vuodelta 1948 (Valkeakosken kaupunki)

Kuva 33. Kaaritie 16, rakennusluvan pohjapiirros vuodelta 1948, kerrokset 1, 2 ja 3 (Valkeakosken kaupunki)

Kuva 34 ja 35. Kaaritie 16 (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuvat 36 ja 37. Kaaripolku 5 (kuvaaja Tommi Käppi)

9.3. Ulvajanniemen alue 3

Kuva 38. Alueen 3 rakennusten rakennusvuodet

Alueen asemakaava on hyväksytty vuonna 1949, mutta nämä Rantatien varren viisi taloa ovat rakentuneet vasta 1950- ja 1960-lukujen vaihteessa. Ne jatkavat alueen 1 pientalojen rakentamistapaa ja tyyliä eivätkä erotu erillisenä alueena myöhemmästä rakentamisajakohdasta riippumatta.

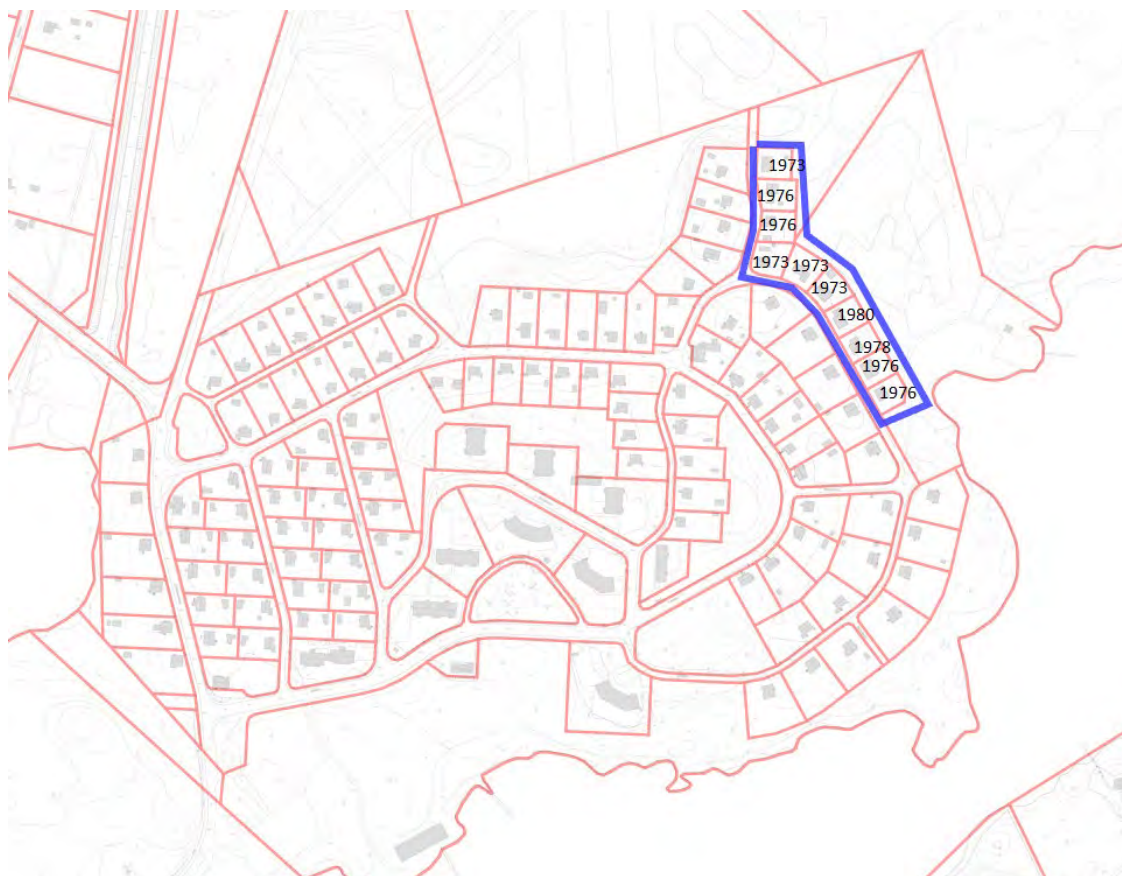

Kuvat 39 ja 40. Rantatie (kuvaaja Tommi Käppi)

9.4. Ulvajanniemen alue 4

Kuva 41. Alueen 4 rakennusten rakennusvuodet

Alue on rakentunut vuonna 1973 voimaan tulleen Juhani Kivisen laatiman asemakaavan pohjalta. Myös nämä tontit olivat Säteri Oy:n työntekijöilleen luovuttamia.

Rakennukset poikkeavat alueen aiemmasta pientalokannasta. Nämä rakennukset ovat yksikerroksisia ja suunniteltu yhden perheen taloiksi. Talotyypille ominaiset piirteet ovat loiva harjakatto tai tasakatto sekä pienimittakaavaisuus. Julkisivumateriaaleina on käytetty tiiltä ja maalattuja puuosia. Rakennukset sijoittuvat symmetrisesti kadun varteen.

Alueen aiemmasta rakennuskannasta poiketen rakennuksiin liittyy autotalleja. Ne viittaavat tapahtumassa olleeseen autoistumiseen. Autotallit on rakennettu joko taloon kytkettyinä tiilipintaisina tai erillisenä puuverhoiltuna rakennuksena.

Kuva 41. Rantatie

Kuva 42. Haapatie

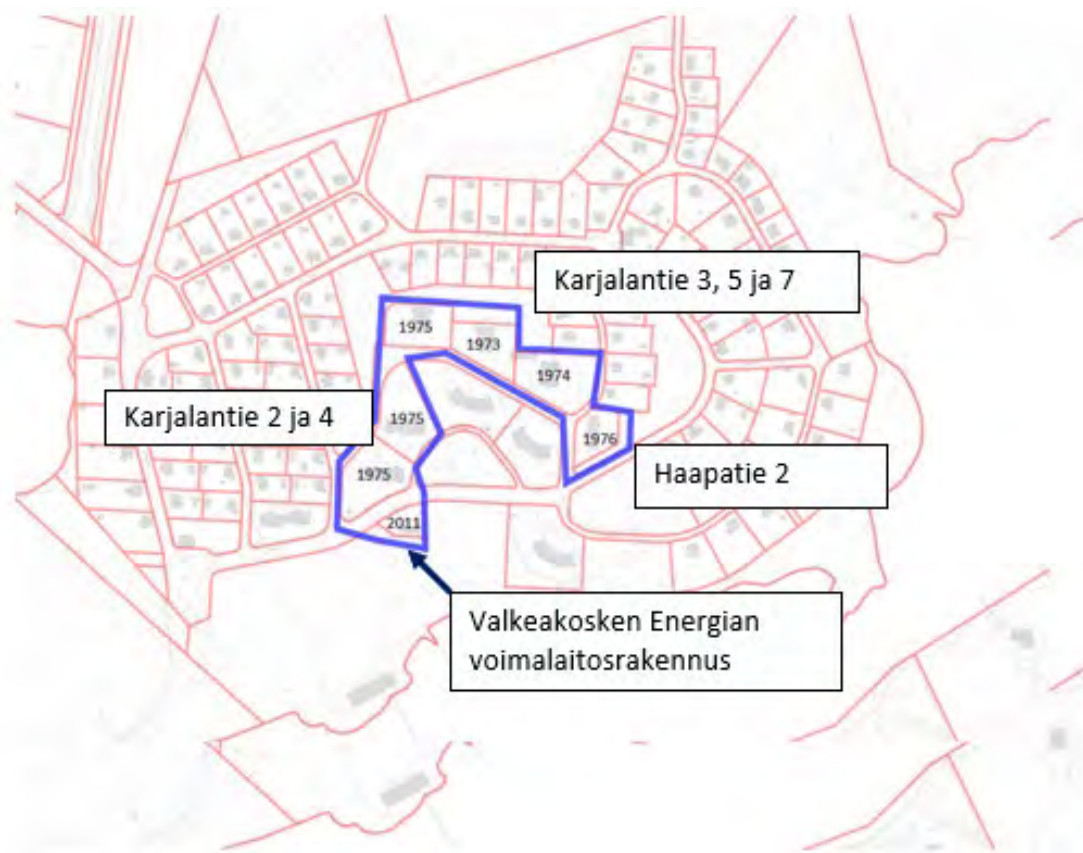

Kuva 43. Haapatie

9.5. Ulvajanniemen alue 5

Kuva 44. Alueen 5 rakennusten rakennusvuodet

Alueella olevat lamellikerrostalot ovat rakentuneen 1970-luvun puolivälissä. Niiden julkisivut on tehty ruutuelementeistä. Väritys on vaalea ruskein tehostein. Rakennukset sijoittuvat alueelle väljästi. Alueella on kolme 6-kerroksista tornitaloa ja kolme hissitöntä nelikerroksista taloa. Talot ovat pääosin säilyneet alkuperäisessä asussaan.

Kuva 45. Karjalantie 2 (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuva 46. Karjalantie 4 (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuvat 47 ja 48. Karjalantien kerrostaloja (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuva 49. Haapatie 2 (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuva 50. Haapatie 2 (kuva googlemaps)

10. Ulvajanniemen rakennetun ympäristön arvot

Alueen arvot muodostuvat sinne rakennettujen tyyppitalojen sekä niiden massoitte-
lun yhtenäisyydestä, katunäkymistä, alueen mittakaavasta sekä alkuperäisyydestä.
Sekä alueen pientalot, että aurinkotaloiksi nimetyt kerrostalot ilmentävät teollisuus-
historiaan ja jälleenrakennuskauteen liittyvää asuttamispainetta. Alueella näkyy väl-
jän puutarhamaisen kaavoituksen periaatteet. Alueen rakentaminen kuvastaa myös
Valkeakosken teollisuushistoriaan kytkeytyvää hierarkkista aluesuunnittelua, tyyppi-
taloilla on siten myös rakennusperinteeseen liittyvää arvoa.

Suosituksset:

Suosituksilla pyritään suojaamaan alueelle tyyppillisen rakennustavan, värityksen ja
muiden alueen yleisilmeeseen vaikuttavien seikkojen jatkuminen.

Rakennuskanta ja alueen alkuperäisen asemakaavan periaatteet suositellaan säily-
tettäväksi. Mikäli päärakennus joudutaan korvaamaan uudella, suositellaan uudisra-
kentamisessa noudatettavan muun rakentamisen periaatteita mm. massoitte-
lussa, materiaaleissa ja kattokulmassa rikkomatta ajallisen kokonaisuuden suunnitteluperi-
aatteita. Rakennusten korjaamisessa suositellaan huomioimaan alueen rakennuk-
sille tyyppilliset piirteet, kuten materiaalit, väritys, alkuperäinen ikkunajaotus, ovimalli
ja ulkoportaiden kaiteet. Aikaisemmin tehdyissä korjaustoimenpiteissä tehdyt muu-
tokset suositellaan korjaamaan peruskorjausten yhteydessä.

Alueelle suositellaan sallittavan vain pienimittakaavainen piharakentaminen, joka si-
joitetaan tontin takaosiin kadulta katsottuna päärakennuksen taakse. Tonttien jaka-
mista osiin ei suositella.

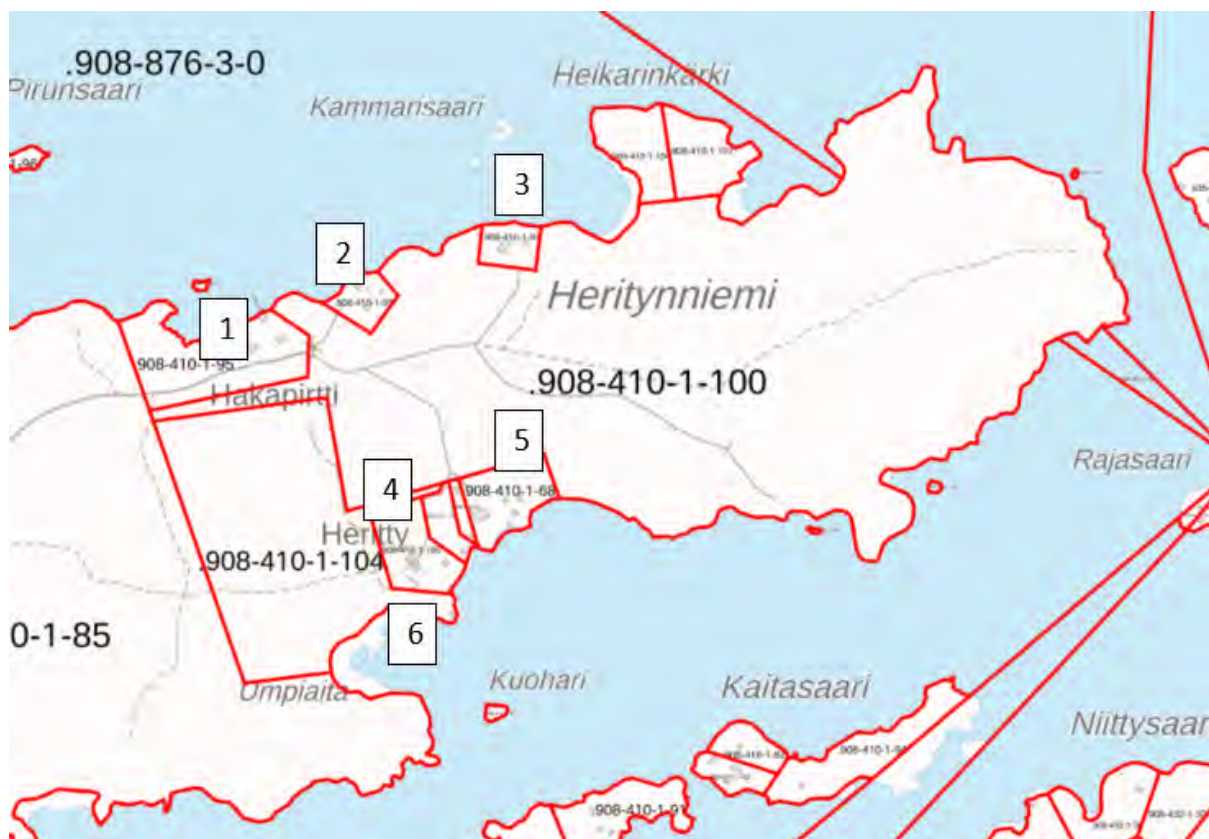
Rakennusten värityksessä on suositeltavaa käyttää alueelle tyyppillisiä värejä, esi-
merkiksi talon alkuperäinen sävy on hyvä ratkaisu.

Alueella on voimassa myös 16.4.2002 päivätty rakennustapaohje.

11. Heritynniemi

Heritynnimen alue on asemakaavoittamaton ja siellä sijaitsee kuusi rakentunutta kohdetta/pihapiiriä. Rakennuksista/pihapiireistä on selvityksessä sanalliset kuvaukset. Kuvauksessa kerrotaan rakennusteen koko, valmistumisvuosi ja suunnittelija, mikäli nämä ovat tiedossa sekä kuvaillaan rakennuksen ulkonäköä ja käyttötarkoitusta sekä arvioidaan rakennuksen ulkoasun alkuperäisyyttä. Rakennetun ympäristön arvot ja niihin liittyvät suositukset on koottu omaksi kappaleekseen kuvauksen jälkeen.

Kuva 51. Heritynnimen rakennetut kohteet numeroituna kartalla

---

11.1. Kohde 1, Hakapirtti

Kiinteistötunnus 908-410-1-95

Osoite: Heritynniementie 121

Urheiluseura Haka on rakentanut rakennuksen vauhdittaakseen kilpa- ja harrastushiihtoa paikkakunnalla. Se rakennettiin hiihtomajaksi ja sen oli tarkoitus toimia kääntö- ja taukopaikkana kylästä tuleville hiihtäjille. Näin toivottiin saatavan lisää nuoria hiihdon pariin. Rakennus rakennettiin Yhtyneet Paperitehtaat Oy:ltä vuokratulle maalle. Rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Pekka Saarema ja se valmistui vuonna 1943. Alueelle vuonna 1955 rakennettu tie muutti rakennuksen käytön luonnetta ja siellä alettiin pitämään mm. kursseja, pikkujouluja sekä häitä. Hakapirtti myytiin Yhtyneet Paperitehtaat Oy:lle 1962, joka on myynyt sen edelleen Valkeakosken Paperiliiton osasto 45:lle vuonna 2006. Alun perin rakennuksessa sijaitsi myös talonmiehen asunto.

Rakennuksen kerrosala on 214 m² ja kokonaisala 238 m². Rakennusrekisterin mukainen käyttötarkoitus on seura- ja kerhorakennus.

Rakennus on hirsirunkoinen ja harjakattoinen. Se on väriykseltään ruskea ja siinä on valkoiset ikkunanpuitteet. Rakennus on hyväkuntoinen ja se on säilyttänyt hyvin alkuperäiset piirteet.

Kuva 52. Hakapirtin päärakennus (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuva 53. Hakapirtin päärakennus (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuva 54. Hakapirtin päärakennus 50-luvulla (kuva Paperiliitto Valkeakosken osasto 45)

Saunarakennus

Rakennuksen kerrosala on 52 m² ja sen käyttötarkoitus on rakennusrekisterin mukaan saunarakennus. Yhtyneet Paperitehtaat osti Hakapirtin vuonna 1962 ja tämä sauna valmistui sen yhteyteen vuonna 1964. Rakennuksen on suunnitellut Esko Aro.

Rakennus on Paperiliiton Valkeakosken osasto 45 omistuksessa ja sitä vuokrataan erilaisten tilaisuuksien pitopaikaksi samoin kuin kiinteistöllä sijaitsevaa päärakennustakin.

Rakennus on hirsirunkoinen ja harjakattoinen. Se on väriykseltään ruskea ja siinä on valkoiset ikkunanpuitteet. Rakennus on säilynyt hyväkuntoisena ja sen ulkoasu on pysynyt lähellä alkuperäistä.

Kuva 55. Hakapirtin saunarakennus (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuva 56. Hakapirtin saunarakennus (kuvaaja Tommi Käppi)

11.2. Kohde 2, Pikku-Heritty

Kiinteistötunnus 908-410-1-99

Osoite: Heritynniementie 127

Sauna

Rakennuksen on suunnitellut Eero Nieminen ja sen on rakennuttanut Yhtyneet Paperitehtaat Oy. Rakennuksen koko on rakennusrekisterin mukaan 52 m² ja se on rakennettu vuonna 1972. Rakennus on nykyisin Paperiliiton Valkeakosken osasto 45 omistuksessa ja sitä vuokrataan erilaisten tilaisuuksien pitopaikaksi. Rakennusrekisterin mukainen käyttötarkoitus on saunarakennus.

Rakennus on hirsirunkoinen ja harjakattoinen. Se on väriykseltään ruskea ja siinä on valkoiset ikkunanpuitteet. Rakennus on säilynyt hyväkuntoisena ja on sen ulkoasu on pysynyt lähellä alkuperäistä.

Kuva 57. Pikku-Herityn sauna (kuvaaja Tommi Käppi)

Vapaa-ajan asunto

Rakennus on rakennettu vuonna 2021. Kyseessä on Kontiotuotteen 79,5 m²:n hirsirakenteinen vapaa-ajan asunto.

Rakennus on Paperiliiton Valkeakosken osasto 45 omistuksessa ja se on vuokrauskäytössä. Rakennusrekisterin mukainen käyttötarkoitus on vapaa-ajanrakennus.

Rakennus on hirsirunkoinen ja harjakattoinen. Se on väritykseltään ruskea ja siinä on valkoiset ikkunanpuitteet. Ulkoasu on säilynyt alkuperäisenä.

Kuva 58. Pikku-Heritty (kuvaaja Tommi Käppi)

11.3. Kohde 3, Ison-Herityn maja

Kiinteistötunnus 908-410-1-95

Osoite: Heritynniementie 161

Rakennus on rakennettu alun perin Yhtyneet Paperitehtaat Oy:ltä vuokratulle maalle Työnjohtajain kerho ry:n vapaa-ajanviettopaikaksi.

Rakennus on valmistunut rakennus- ja huoneistorekisterin mukaan vuonna 1982.

Rakennuksen kokonaisala 149 m². Rakennus on Valkeakosken reserviupseerikehon omistuksessa ja sitä vuokrataan erilaisten tilaisuuksien pitopaikaksi. Rakennusrekisterin mukainen käyttötarkoitus on vapaa-ajanasunto.

Rakennus on lautavuorattu ja harjakattoinen. Se on väritykseltään ruskea ja siinä on valkoiset ikkunanpuitteet.

Rakennuksen ulkoasu on säilynyt alkuperäisenä.

Kuva 59. Ison-Herityn maja (kuvaaja Tommi Käppi)

Kuva 60. Ison herityn maja (kuvaaja Tommi Käppi)

Taloustrakennus

Kiinteistöllä sijaitsee myös taloustrakennus, jonka tietoja ei löydy rakennusrekisteristä.

Rakennus vastaa tyyliältään kiinteistön päärakennusta. Se on lautavuorattu, väriltään ruskea ja pulpettikattoinen.

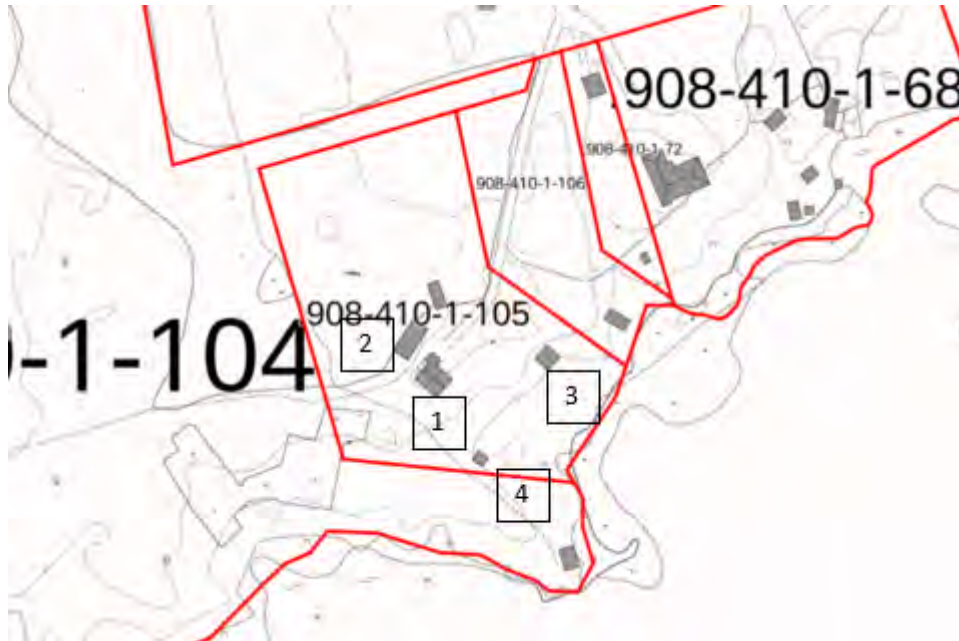

Kuva 61. Ison-Herityn majan taloustrakennus (kuvaaja Tommi Käppi)

11.4. Kohde 4, Heritynniementie 138

Kiinteistötunnus 908-410-1-105, yksityisessä omistuksessa. Kiinteistöllä on tehty maastokäynti, jonka yhteydessä on valokuvattu ja mitattu kiinteistöllä olevia rakennuksia, jotta puutteellisia rakennus- ja huoneistorekisteritietoja on saatu päivitettyä.

Kuva 62. Kartta Heritynniementie 138 rakennuksista

Rakennus 1.

Lupakuvien mukaan rakennuslupa rakennukselle on myönnetty vuonna 1950. Rakennus on valmistunut rakennusrekisterin mukaan vuonna 1960 ja sen kerrosala on 80 m². Rekisterin mukainen käyttötarkoitus on 1- asunnon talo. Rakennuksen on suunnitellut J.Lehtonen.

Sallinen kuvaus kohteesta:

Rakennus on 1,5 kerroksinen ja harjakattoinen. Siinä on vaalea pystysuuntainen vuorilaudoitusta ja tiilikate. Rakennukseen ei ole tehty mitään merkittäviä muutostöitä.

Kuva 63. Heritynniementie 138 päärakennus (kuva Valkeakosken kaupunki)

Rakennus 2.

Taloustrakennuksen pinta-ala on 82 m². Rakennus on hirsirunkoinen, väriykseltään ruskea. Siinä on peltikate. Hirsirunko on alkuperäisessä asussaan, kate on vaihdettu.

Kuva 64. Heritynniementie 138 taloustrakennus (kuva Valkeakosken kaupunki)

Rakennus 3.

Taloustrakennuksen pinta-ala on 42 m². Rakennus on hirsirunkoinen, väriykseltään ruskea. Siinä on peltikate, joka on osittain romahtanut. Hirsirunko on alkuperäisessä asussaan.

Kuva 65. Heritynniementie 138 talousrakennus (kuva Valkeakosken kaupunki)

Rakennus 4

Talousrakennuksen pinta-ala on 23 m². Rakennus on hirsirunkoinen. Siinä on peltikate. Alkuperäinen hirsirunko, kate vaihdettu.

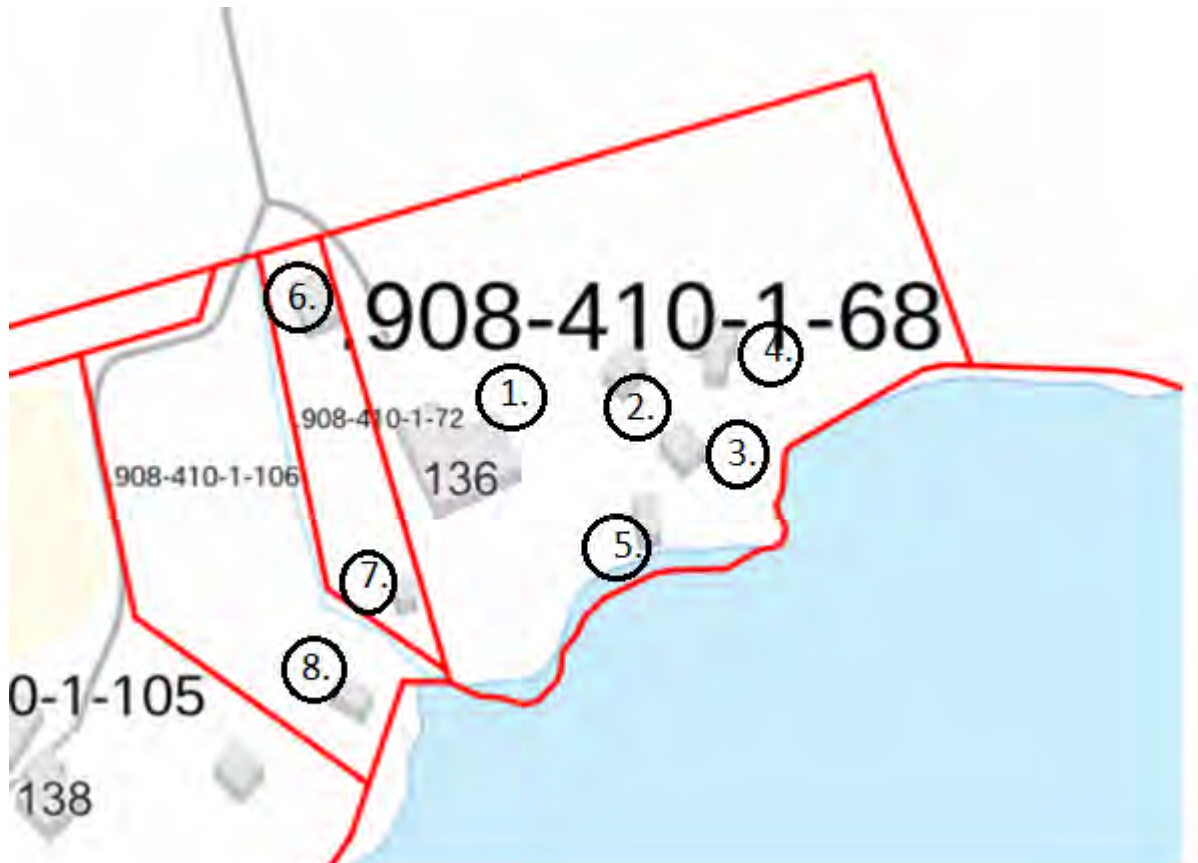
Kuva 66. Heritynniementie 138 talousrakennus (kuva Valkeakosken kaupunki)

11.5. Kohde 5, Heritynniementie 136

Kiinteistötunnukset 908-410-1-68, 908-410-1-72, 908-410-1-106, yksityisessä omistuksessa. Kiinteistöllä on tehty maastokäynti, jonka yhteydessä on valokuvattu ja mitattu kiinteistöllä olevia rakennuksia, jotta puutteellisia rakennus- ja huoneistorekisteritietoja on saatu päivitettyä.

Kuva 67. Kartta Heritynniementie 138 rakennuksista

Rakennus 1

Rakennus on valmistunut huoneisto- ja rakennusrekisterin mukaan vuonna 1974 ja sen kerrosala on 412 m². Rekisterin mukainen käyttötarkoitus on yhden asunnon talo. Rakennus on tiilivuorattu punaisella tiilellä ja siinä on peltikate. Rakennuksen on suunnitellut Veikko Hytönen. Ulkoasu vastaa alkuperäistä.

Kuva 68. Heritynniementie 138 , päärakennus (kuva Valkeakosken kaupunki)

Rakennus 2

Rakennus on valmistunut rakennusrekisterin mukaan vuonna 1974 ja sen kerrosala on 15 m². Rekisterin mukainen käyttötarkoitus on talousrakennus. Rakennuksessa on hirsirunko ja peltikate. Hirsirunko alkuperäinen, kate vaihdettu.

Kuva 69. Heritynniementie 138 talousrakennus (kuva Valkeakosken kaupunki)

Rakennus 3

Rakennus on valmistunut rakennusrekisterin mukaan vuonna 1990 ja sen kerrosala on 22 m². Rekisterin mukainen käyttötarkoitus on sauna. Rakennus on hirsirunkoinen, harjakattoinen ja siinä on huopakate. Ulkoasu alkuperäinen.

Kuva 70. Heritynniementie 138 talousrakennus (kuva Valkeakosken kaupunki)

Rakennus 4

Rakennus on valmistunut rakennusrekisterin mukaan vuonna 1974 ja sen kerrosala on 40 m². Rekisterin mukainen käyttötarkoitus on talousrakennus. Rakennus on hirsirunkoinen ja harjakattoinen. Ulkoasu alkuperäinen.

Kuva 71. Heritynniementie 138 talousrakennus (kuva Valkeakosken kaupunki)

Rakennus 5

Venevaja, 26 m². Valmistumisvuodesta ei tietoa. Rakennus on vuorattu puisella pystypaneelilla ja siinä on peltinen harjakatto. Ulkoasu vaikuttaa alkuperäiseltä.

Kuva 72. Heritynniementie 138 talousrakennus (kuva Valkeakosken kaupunki)

Rakennus 6

Autotallirakennuksen pinta-ala on rakennus- ja huoneistorekisterin mukaan 40 m². Rakennus on puuvuorattu pystylaudoituksella ja väritykseltään punainen. Siinä on harjakatto. Rakennusvuodesta ei ole tietoa. Ulkoasu vaikuttaa alkuperäiseltä.

Kuva 73. Heritynniementie 138 talousrakennus (kuva Valkeakosken kaupunki)

Rakennus 7

Aittarakennuksen koko on 7 m². Rakennusvuotta ei ole tiedossa. Rakennus on hirsirunkoinen ja väritykseltään punainen. Ulkoasu alkuperäinen.

Kuva 74. Heritynniementie 138 aittarakennus (kuva Valkeakosken kaupunki)

Rakennus 8

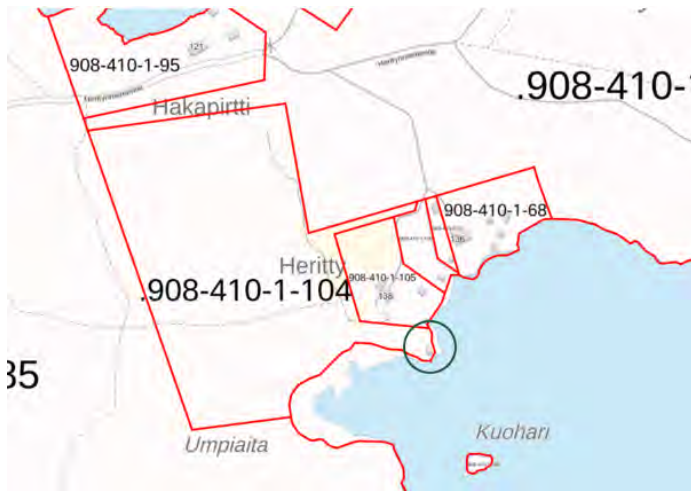
Varastorakennus, 29 m². Rakennusvuotta ei tiedossa. Rakennus on hirsirunkoinen, väritykseltään punainen. Siinä on harjakatto ja peltikate. Ulkoasu alkuperäinen, kate vaihdettu.

Kuva 75. Heritynniementie 138 aittarakennus (kuva Valkeakosken kaupunki)

11.6. Kohde 6, 908-410-1-104

Kuva 76. Kartta kiinteistön 908-410-1-104 rakennuksen sijainnista

Kiinteistö on yksityisessä omistuksessa. Kiinteistöllä sijaitsevan rakennuksen tiedot puuttuvat rakennus- ja huoneistorekisteristä. Kiinteistöllä on tehty maastokäynti, jonka yhteydessä on valokuvattu ja mitattu kiinteistöllä oleva rakennus rekisteritietojen päivittämiseksi.

Kiinteistöllä sijaitsee mittauksen mukaan 45 m² suuruinen vapaa-ajan asunto. Rakennus on hirsirunkoinen ja siinä on pieni puuvuorattu kuisti. Peltikatto. Ulkoasu alkuperäinen, kate vaihdettu.

Kuva 77. Kuva kiinteistöllä 908-410-1-104 sijaitsevasta rakennuksesta

---

12. Heritynniemen rakennetun ympäristön arvot

Heritynniemen pohjoispuolen rakennukset ovat rakentuneet Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n maille urheiluseuran, työnjohtajien ja tehtaan omaan käyttöön. Vanhin alueen rakennuksista on Hakapirtin vuonna 1943 rakennettu rakennus ja sillä voi katsoa olevan arvoja niin rakennushistorian, Valkeakosken urheiluperinteen kuin teollisuus-historian kannalta. Rakennus on säilynyt hyväkuntoisena ja sen ulkoasu on pysynyt lähellä alkuperäistä. Rakennuksen alkuperäinen ilme tulisi säilyttää. Rakennuksen korjaamisessa suositellaan huomioimaan rakennuksen alkuperäiset piirteet, materiaalit ja ikkunajaotus. Hakapirtin saunarakennus on rakennettu huomattavasti myöhemmin, mutta rakennuksella voi katsoa olevan arvoja osana Hakapirtin kokonaisuutta.

Vaikka pohjoisrannan muilla rakennuksilla ei yksittäisinä rakennuksina ole nähtävissä erityisiä arvoja, kuuluu ne osaksi kokonaisuutta, jolla voidaan katsoa olevan arvoja teollisuushistorian kannalta.

Heritynniemen eteläpuolen yksityisessä omistuksessa olevien rakennuspaikkojen rakennuksista vanhimmat hirsirakennukset oletettavasti liittyvät Heritynniemen alueen vanhaan Herityn tilan tilakeskukseen. Nyt ne toimivat myöhemmin (50- ja 70-luvulla) rakentuneiden päärakennusten talousrakennuksina. Vanhat hirsirakennukset eivät kuitenkaan muodosta keskenään yhtenäistä aluekokonaisuutta ja ne on osittain huonokuntoisia. Yksittäisillä rakennuksilla voi katsoa olevan historiallista arvoa ilmentäen paikan aiempaa käyttöä tilakeskuksena.

Lähteet:

Vuorinen Olli, Valkeakosken historia 2. osa (1995)

Museovirasto, RKY-alueet:

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=189

Valkeakosken kaupunki, Ulvajanniemen rakennustapaohje (16.4.2002 § 26 rakennuslautakunta)

Ulvajanniemi yhdistys ry: <https://www.ulvajanniemi.fi/>

Pentti Virjula, kirjoitus Hakapirtin historiasta (1997)

Vanhat kartat: <https://vanhatkartat.fi/#12.6/65.0088/25.46912>

Valkeakosken kaupungin rakennus- ja huoneistorekisteri

Valkeakosken kaupungin karttapalvelu: <https://kartat.vlk.fi/>

